

MAGYAR NÉPLAP

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI KATHOLIKUS KÉPES HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON TIZENHAT OLDAL TERJEDELEMBEN.

Előfizetési ára a magyar birodalom-
ban és Ausztriában

Egy évre 4 kor., félévre 2 kor., negyedévre 1 kor.
Egyes szám ára 8 fil., vidéken 10 fillér.

Szerkeszti BUDAY ALADÁR.

A **PÁZMÁNEUM** nyomda és irodalmi
vállalat kiadása
Budapesten, VIII., Mária-utca 11.

A német birodalom államaiba egész évre 5 kor.
Európa egyéb államaiba és Amerikába
egész évre .... 7 kor.
Hirdetések alku szerinti árban.

Október 31 nap	Római naptár	Róm. evang.	Gör. kath. naptár	Gör. kath. evangelium	Nap		Nap hossza	C	Hold		Hold- vált.
					kél	nyug.			kél	nyug.	
12 Vasárnap	Magy. Nagyassz.	Máté	29 Czirjék		6 0	5 0	11 ó — p		2 35	0 23	
13 Hétfő	Kálmán hv.	(XVIII. 23-38.)	30 Gergely	Máté	1	4 59	10 ó 58 „		3 3	1 27	
14 Kedd	Kalliszt pp.	a király	1 Okt. Mária ó.	(XV. 21—28)	2	57	55 „		3 32	2 34	
15 Szerda	Terézia szűz	számot vet	2 Cziprián vt.	menyegző	4	54	50 „		4 0	3 42	
16 Csütörtök	Gallusz	szolgáival.	3 Dénes ar.	Kánaánban.	5	53	48 „		4 31	4 53	
17 Péntek	Hedvig		4 Hirotheusz		7	51	44 „		5 4	6 6	
18 Szombat	Lukács ev.		5 Charintina		8	49	41 „		5 42	7 20	Holdt. 17-én reggel 7 ó. 1 p.

Az új országházról.

A király élve alkotmányos jogával, október 6-ára állapította meg az országgyűlés összejövételét. Érthetetlen volna, ha a kormány és a Ház elnöksége ezen királyi rendelkezést a király előzetes beleegyezése és tudta nélkül megváltoztatta volna, midőn az új országházat, két nappal később, tehát csak október 8-án nyitja meg az ugynevezett parlamenti munka részére. Hogy a királyi rendelkezést a kormány és a Ház elnöksége egyszerűen így megváltoztassa és az összejövételre más napot tüzzön ki, ilyenre 1867 óta még nem volt példa és nem fogadható el azon mentegetőzés sem, hogy hiszen a főrendiházat is október 8-ára hívták össze.

A három és fél hónapi pihenő után még három nap azonban nem sokat számít. A komoly munka kezdete az ülésszakkal járó megalkulás formáságai miatt ugyanis még később következhetik. Választani kell alelnököket, jegyzőket, a bizottságokba tagokat, aztán egy-két napra Mátyás király emlékét ünnepegni le kell menni Kolozsvárra s csak azután foghatnak hozzá a rendes munkához az új országházban. S miből áll majd ezen rendes munka?

Lukács László pénzügyminiszter be fogja nyújtani a jövő évre szóló költségvetési előirányzatot. Ez az egyedüli komoly munka, a mit biztosra lehet venni. Ennél több programja az új országházban az új időszakra a kormánynak nincs. Vannak készen honvédelmi javaslatok; igazságügyi reformtervek egész halommal. Van reformtervezet a föld-

művelésügyi miniszteriumban, van elég a kultusz-miniszteriumban; folyik a belügyminiszteriumban is a sok tanácskozás, különböző belügyi reformokra s különösen a közigazgatás rendezésére nézve; ki tudja azonban meddig hevernek ezek még ajánlásra készen, mielőtt bekerülnének alkotmányos tárgyalásra az új országházba.

A rendes munkán kívül kijut majd az új országházban elég olyanból is, a mire talán nem számítottak, s a mik már most hatalmas arányokban előre vetik árnyékukat. Nagyon sokat beszélnek az új országházról. Hogy milyen rengeteg összeget emésztett föl ez az építkezés, arról már voltak interpellációk még a Sándor-utcai országházban és Széll Kálmán miniszterelnök olyan nyilatkozatot tett ez ügyben, mely akár az ellenzék padjairól is elhangozhatott volna. Hogy kevés a hely az új országházban, az is bizonyos. De előfordultak nemrégiben olyan események az új országházban, melyek mindjárt foglalkoztatni fogják az összeülő képviselőházat. Nem a legalkalmasabb időpontban pattant ki a titok, a márvány repedezéséről. Ha egyszer beigazolódik, hogy az új országház létesítésénél és berendezésénél kötelességmulasztások történtek, akkor nagyon érthető, ha a gyanu több és több tárgyra veti magát és hogy például már arról is beszélnek, hogy a butorzat is nagyon silány. Az új országház már eddig sok jogos panaszra adott okot, ezt elismerte Széll Kálmán is. Ne engedje meg, hogy ez a palota nevetség tárgyává tegyen bennünket

ország-világ előtt. Ha történtek hibák, mulasztások, vagy akár büntetendő cselekmények bárki részéről, ne engedje a kormány, hogy a bűnösök markukba ne vessenek a miatt, hogy a kormány és közegei és mindazok, kik az új országház építése és berendezése körül intézkedtek, gyámoltalanok vagy felületesek voltak. Az új országház épülete tehát foglalkoztatni fogja előreláthatólag első sorban az új ülészakot, mely a héten vette kezdetét.

Ezek után előrelátható, hogy a honatyák fényes új otthonukban — nem magasztos korszakalkotó és lélekemelő tárgyalásokkal fogják kezdeni munkájukat, hanem az építkezés szennyesével és egyéb apró csete-patékkal. Mert a kormánynak nincs is komoly munkarendje, valaminthogy egyáltalán komoly programja sincs. De nem is lehet. Hiszen liberális.

Terjesszék a „Magyar Néplapot!”

Gazdasági ismétlő-iskolák.

(A—ny.) Harmincznégy esztendő folyt le az örökkévelőség tengerébe, míg végre közoktatásügyi kormányunk tudatára ébredt, hogy nemcsak a betűvetés tudományára kell a népet tanítani, hanem mindazokra a dolgokra, amelyekre a fokozott mértékű kenyérmezei harcban manap szüksége van. Jobb későn, mint soha és mi csak elismeréssel adózhatunk a miniszternek azért az általános érdekű reformjáért, amelylyel foganosítani igyekeznek a 34 évvel ezelőtt meghozott törvény holt betűjét s szervezi az egész vonalon a gazdasági ismétlő-iskolákat.

Hiába, lejárt már az általánosító tudományok korszaka, ma már szakember kell mindenhová! Valaminthogy kávéházi jogtudományyal nem lehet tanügyeket dirigálni, azonképpen az írás-olvasás tudománya sem elég ma már a föld népének, amely legnagyobb baja az, hogy annyira konzervatív, hogy nem akar eltérni apái tradícióitól, ma is csak épp úgy fölkarcolja nagyjából a valamikor gazdagon termő földet, mint nagyatyja tette. Nem ismeri a vetésforgót és egyáltalán oly hátra van gazdasági téren, hogy igen sok helyt szerencse, ha a kizsárolt föld visszafizeti azt a magot, amit beléje vetettek.

Wlassics miniszter e rendeletével megtette az első lépést arra, hogy a népet az életnek nevelje. Alapozási munkáknak elég jó a kibocsátott rendelet, amelyen avatott kéznek sikerrel lehet építkezni, csak régi balvégzetünk ne hozzon utána ismét valami kísérletező államférfiut (?), aki tanügyi bácsik ósdi teóriái alapján elrontja előde munkáját.

Mielőtt a nagy horderejű rendeletet több vonásiban ismertetőnk, el nem mulaszthatjuk reá mutatni arra, amit hiában keresünk a rendeletben. Hiányzik ugyanis a tantervből a vallásoktatás. Nem akarjuk föltenni, hogy a miniszter e rendeletével Combes kormányát akarta plagizálni, hisz Wlassics miniszter előtt tisztán kell állani, hogy vallásosság nélkül még a XXX. században, de egyáltalán soha, míg a világ

világ lesz, népoktatás el nem képzelhető. Bizonyára egy később jövő korrekturában erről is fog gondoskodni a különben jószándéku miniszter.

A száz nyomtatott oldalra terjedő rendelet főbb intézkedései a következők:

1. Az iskola szervezete. Gazdasági ismétlő iskolát minden oly község köteles állítani, ahol a lakoságnak tulnyomó többsége földmives és legalább 40 ismétlő-tanköteles gyermek van a községben. Ha más ismétlő iskola van már a községben, akkor egy év alatt azt gazdasági irányúvá kell átszervezni. Hogy a leányok a háztartásról, konyhakertészetről tanulhassanak és a női kézimunkát gyakorolhassák, számukra külön iskola állítandó mindazon esetekben, ha a kétnemű gyermekek száma az 50-et meghaladja.

2. Az iskola felügyelő bizottsága. Az iskola felett felügyelő helyi bizottságba olyan egyének választandók, akik önállóan kezelnek kisebb-nagyobb gazdaságot, tehát földbirtokosok, gazdatisztek, értelmes gazdák.

3. Az iskola gyakorlati iránya. A tanuló köteles a konyhakert egyszerűbb megmunkálását a tanulókkal végeztetni. A házilag elvégezhető apróbb javításokat nem szabad pénzes munkásokkal, hanem a tanulókkal végeztetni. A különös szaktanítós gazdasági iskola 4—5 évenként terménykiállítást rendez, a községi gazdák bevonásával. A gazdasági tanító kötelessége még, hdgy a községi gazdák hibás eljárásait és félszégeit igyekezzék megjavítani. A gazdasági tanítónő pedig a gazdaasszonyok rossz szokásait javítsa. Gazdasági tanítószövetkezeteket, ifjúsági egyesületet vagy gazdakört szervez és ezzel előmozdítja a kisgazdák szellemi és anyagi jólétét. Évenként legalább négyszer gazdasági felovasást tart és a fontosabb munkálatok bemutatásakor meghívja a gazdákat.

4. A külön szaktanítás iskola szervezete. Legalább 20 hold kiterjeszkedésű gyakorló kerttel és megfelelő felszereléssel szervezendő. Megszabja a szervezet a szükséges épületek, a vetési forgó általános képét a gyakorló terület, felosztását, a szemléltető oktatáshoz való gyűjteményeket és az élő és holtleltárba beszerzendőkre ad utasítást.

5. Az egyszerű gazdasági iskola szervezete. A helyi viszonyoktól függ a gyakorló terület nagysága. Bizottság vagy a községi előljáróság határozza meg, hogy kertészeti, gyümölcsészeti vagy szőlőszeti irányu-e. A tanítási idő télen legalább 5 óra, lehet 7 is. Nyáron 2—3 óra hetenkint. A gyakorlati oktatásnál a fiuk a leányoktól elválasztandók. Az elméleti oktatásnál csak akkor, ha legalább 60 leány van. Ha 30 olyan tanuló akad, aki nem elég készséggel ír, olvas, előkészítő osztály nyitandó.

6. A tanítók képezése. A külön szaktanítós iskolában csak az taníthat, akinek tanítói oklevele van és valamely földmives iskolában két éves gazdasági tanfolyamot végzett. Az egyszerű ismétlő iskolában elég négyhetes gazdasági tanfolyam, vagy a gyakorlati képzettség más igazolása, melynek alapján a tanfelügyelő vagy a miniszter ad jogositást a tanításra. A külön alkalmazandó szaktanítónőknek, míg rendes képzésükről gondoskodnak, elég a tanító-női oklevél, a munkamesternői vagy ipartanítónői oklevél és öt évi gyakorlati sikeres gazdálkodás igazolása.

7. Az iskolák tanterve. A tanterv a közismereti tárgyakból csak azt veszi fel, ami a nemzeti szellem

és az általános népműveltség céljait leginkább szolgálja és egyuttal a gazdasági iskola gyakorlati céljaival közelebbi vonatkozásban áll. Az elméleti tárgyak főképp olvasókönyvből, olvasmánytárgyalás alapján és megfelelő gyakorlattal összekötve tanítandók. Ahol az elmélet a gyakorlattól elválaszthatatlan, ott az utóbbit az előbbinek meg kell előznie. A közismereti tárgyakat általában olvasókönyvből tanítják. A gyakorlati rész tanterve részletesen felsorolja a gazdasági iskolában tanítandó anyagot. A helyi viszonyok szerint azonban feljogosítja a tanítót a helyi tanterv készítésére, sőt erre kötelezi is a tanítót. Egyébként osztályról-osztályra, külön a fiúk és külön a leányok gazdasági ismétlő iskoláinak megszabja a tanulni valót.

Hogy a szép terv valóra váljék és átmenjen a nép véérébe, első sorban jó hivatásának élő, igazi néptanító szükséges, aki vezesse a népet, ha kell, még a gazdakörök és szövetkezetek bevonásával is. Ime, egy pont a rendeletben, mely pálczát tör Sándor Pálék kirohanása ellen, midőn a kormány egyik tagja határozott formában a szövetkezetek áldásos munkáját még a népnevelésnél is mérlegre veszi.

Nagyon helyesen teszik keresztény szövetkezeink mindenütt az országban, ott, ahol a gazdasági ismétlő iskolák szervezése a katolikus hitfelekezet gondossága alá esik, ha minden befolyásukat érvényesítik abban az irányban, hogy községükben katolikus szellemű és irányu ilyfajta iskola létesüljön, amelybe aztán beilleszthető lesz a szükséges vallástanítás is a heti tanórák keretébe. **B. S.**

Sziveskedjék naptárainkra megrendeléseket gyűjteni!

POLITIKAI VILÁG.

Krónika a hétről.

A csalárd üzletátruházások ellen.

Plósz Sándor igazságügyi miniszter javaslatot dolgozott ki ama kereskedők ellen, kik — a talmudban kapott engedély alapján — kötelezettségeik alól úgy bujnak ki, hogy üzletjüket csalárd módra átíratják a nejükre, sógorukra, néha apró gyermeküre is és fittyet hánynak a becsapott hitelezőknek. A miniszter jó törvényt akar alkotni, azért egybehívta a hozzáértőket és megtárgyalta velük is a javaslatot, mielőtt az országgyűlés elébe terjesztené. Valamint véleményt kért a kereskedelmi és iparkamaráktól is. Ezekre a véleményekre én nagyon kíváncsi volnék. De még jobban annak pontos kimutatására: vajjon az eddig megessett csalárd üzletátruházások hősei közt van-e egy százalék keresztény? Mert Sándor Pál úgy kiabálta Sopronban, hogy az ő hitsorsosaiból kikerülő kereskedők olyanok, mint a fehér liliom. Én azonban meg a közvélemény épen az ellenkező véleményben élünk. A tapasztalat szintén.

A tisztviselők óvadékai.

Nálunk is ép úgy, mint Ausztriában, az állami tisztviselők közül a postai, adó- és egyéb pénztári hivatalnokok első kinevezésük alkalmával tisztii óvadékot tartoznak befizetni az állampénztárba, 2—6000 koronát. Ez fölülte súlyos terhet ró a hivatalnokokra, mert a kellő óvadékot ők többnyire kölcsön, sőt sokszor csak uzsora útján szerzik meg, és egész

életükben nagy kamatokat fizetnek érte. Az osztrák kormány most törvényt javasol ezen óvadékok megszüntetésére. Hasonló törvényre nálunk is szükség volna. Egyelőre azonban csak remény nyíl rá, hogy a mi Bécsben történik, azt Budában legott utána csinálják. Ez esetben jól esnék az utánzás!

Biztató ígéretek.

Plósz Sándor igazságügyminiszter, a Széll-kabinet egyik legjobb szándéku tagja, beszámolót tartott választóinak Rigyczán. Ott a választók színe előtt a következő ígéretek tette a miniszter ur:

1. Módosítani fogja a végrehajtási eljárást, különös tekintettel a kisgazdákra, hogy az uzsorások és prókátorok el ne árverezhessék egykönnyen a családfentartó földcskét.

2. Leszállítja a földadót.

3. Megszünteti a csalárd átruházásokat.

4. Leszállítja az ügyvédek perköltségeit, hogy ne csak a gazdagok, de a szegények is hozzájuthassanak az igazsághoz.

5. A részületeket lehetőleg megszünteti.

6. Megrendszabályozza a biztosító ügynökök visszaéléseit.

7. Rendezni fogja törvényesen a telekkönyveket.

8. Orvosolni fogja az arányosítás és tagosításnál tapasztalt bajokat és visszaéléseket.

Ugron visszatér a politikához.

A nagyvezü székelly rabonbánnak a politikai élettől való visszavonulását sajnálattal vette hírül az egész ország, hiszen ő egyike volt a magyar országgyűlés leghatalmasabb erőinek.

Most azt írják a lapok, hogy Ugron Gábor ismét fölveszi a harcot a kormány ellen és azonnal az új képviselőház megnyitása után kiméletlen harcot indít a kormány ellen a kiegyezés kérdésében az osztrákokkal szemben tanusított engedékenységeért.

A szövetkezetekről.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a „Magyar Mezőgazdasági Közigazgatás” című most megjelent kiadványában 592—96. lapon a szövetkezetekről többi közt a következőket mondja:

„A községi előjáróságnak tehát nemcsak hivatása, hanem a szolgálat szempontjából érdeke is a szövetkezeti ügyet előmozdítani. Alig szükséges bővebben fejtegetni, mily nagy mértékben képesek a szövetkezetek a lakosság anyagi helyzetén javítani. Jól tudjuk, hogy egyesek, sőt egész falvak tönkremenetele és elzüllése az eladósodással kezdődik. Számos példa bizonyítja, hogy egy jól vezetett hitel-szövetkezet utját állja az anyagi romlásnak, sőt a vagyonosodás és megelégedés ösvényére tereli az iparkodó és takarékos lakosságot. Nagyobb jelentősége van a termelő szövetkezetnek, mert ez hozzá legközelebb a kisbirtokost a nagyban való gazdálkodás előnyehez. Néhány év óta szép eredményt érnek el a gazdák a tejszövetkezetekkel. Hasonló hivatása van a bor értékesítésével a pinczeszövetkezeteknek.

A mit talán legelső sorban kell vala említeni, a szövetkezeteknek áldásos hatása nyilvánul abban, hogy a nép előtt feltárja a kölcsönösségben rejlő gazdasági erőt, felkelti benne az egymásra utalás, az összetartozóság érzetét és azzal az erős anyagi

támasztékkal, melyet a tagok a szövetkezésben éreznek és tapasztalnak, erősíti önbizalmukat, gazdasági erkölcsüket az élet küzdelmei között. A szövetkezetben iskolázott nép sokkal jobb anyaga a községi közigazgatásnak, mint az a nép, mely a szövetkezést nem ismeri. A szövetkezetben megtanulja a legegyszerűbb ember is, hogy a közösség érdeke korlátot szab az egyesek érdekeinek. A községi előljáróknak hivatásuk, hogy a szövetkezeti eszmét ápolják a nép körében, felvilágosítsák őket a szükséges tudnivalókról és az üdvös szövetkezeti mozgalmat buzdítással és munkával támogassák.

A konverzió ára.

Annak a milliárdos üzletnek, írja az *Alkotmány*, a mely szerencsétlenül megválasztott időben a magyar értékek és államvagyon rovására milliókat jövedelmezett a *Rothschild-Kornfeld* csoportnak s milliókkal szaporította az állam terhét, sok következtetés lett. A konverzióból hasznot húzóknak nyertek érteki-tüntetést, királyi elismerést, hogy miért, annak csak a minisztertanács lehetne a megmondhatója. De ezektől eltekintve, *egyéb következtetései is lesznek*. Megtörtént ugyanis az, hogy az állampapírok konvertálásának nemcsak az az ára volt, a mi a szerződésben foglaltatott, de felváltattak, konvertáltattak ez alkalmalmmal olyan értékek is, a melyek eddig nem voltak a forgalom tárgyai. A Kornfeldek és Rothschildek nemcsak nyereséget óhajtottak az üzletnél, de politikai hatalmat is kívántak s e miatt a konverzió feltétele gyanánt követelték, hogy a zsidóságnak amater is megnyitassék, mely előtte eddig el volt zárva. Felállították tehát a követelést, hogy az eddig zsidómentes Kuriához tanácselnökké kineveztessék a zsidó *Décsi* Zsigmond. A kormány ezen követelést elfogadta s ma a király Kuriájának egyik elnöke zsidó. A zsidó terjeszkedésre ez nem elég. *Szabó* Miklóst, a Kuria elnökét penzióba akarják erőszakolni; helyét elfoglalja *Vörösmarthy* Béla, a Kuria másodelnöke. Táblai elnök lenne *Bernáth* igazságügyi másod államtitkár. Ennek a helyét szánják *Székely* koronaügyésznek s a *koronaügyész lesz a terv szerint Baumgarten, a ki szintén zsidó*.

Mit művelnek Bécsben?

Bécsben azt beszélnek, hogy abban az esetben, ha *Körber* a parlamenttel nem tudja elfogadtatni a kiegyezést, *feloszlatja a parlamentet s új alkotmányt erőszakol Ausztriára*. Ez az alkotmány tökéletesen készen van s az *általános választói jog az alapja*. Ez mindenesetre kedves volna a népnek, mely hálából — azt hiszik, — olyan parlamentet választana, a milyen csak tetszik *Körber*nek. A terv, ha nagyon kevésbé valószínű is, érdekes; Ausztriában igen sok politikusi meg van győződve róla, hogy csak az általános választói joggal lehet a parlamentet kikurálni veszedelmes betegségéből. Ebben az ügyben az általános választói jog ügyében különben már egyszer megmondtuk, hogy Bécsből kell még egyszer nekünk tanulnunk!?

*

Aranyos szándék. A főváros, már évek óta akarja szabályozni a *cselédközvetítést*, de nem tud boldogulni vele. A kidolgozott terveket a belügyi kormány nem hagyta jóvá. Most új tervvel áll elő a főváros, melyet hozsannával üdvözöl minden ember, ki a pesti cselédek sanyaru sorsát ismeri, melybe a

lelketlen és galád, leánytestet áruló „cselédhelyszerzők“ (helyesebben: bordélyház-töltők) sodorták a szegény magyar cseléd lányokat. A székesfőváros tanácsa most a munkaközvetítő-intézet mintájára hatósági cselédközvetítést akar berendezni.

A költségvetés. Az 1903. év költségvetését október 15—16-ika körül terjeszti be Lukács László pénzügyminiszter és ugyanakkor mondja el expozéját. A költségvetés tárgyalásának módjáról pedig Széll Kálmán miniszterelnök fog javaslattal előállani.

A szászrégeni választás eredménye: Dr. *Urmánczy* Nándort választották meg 83 szótöbbséggel képviselőnek gróf Teleki Domokossal szemben.

Zsidó virilisták. Komárom város virilistáinak mostanában közszemlére kitétt listája azt mutatja, hogy a harmincz virilistából *17 a zsidó*. Ilyen szomorúak ott a viszonyok. Másutt sem különbek, néhol még gyalázatosabbak. Városok, megyék és országunk sorsát lassankint túlnyomóan zsidók fogják intézni.

A pártok első értekezlete. Az országgyűlés második ülészakájának megnyitása előtt a parlamenti pártok kedden este külön-külön értekezletet tartottak. Az ellenzékiek egyelőre nem állapodtak meg eljárásuk tárgyában, mindent a miniszterelnök előterjesztésétől tesznek függővé.

A választójog kiterjesztése. A belügyminiszteriumban állítólag már folynak az adatgyűjtések a *választói jog kiterjesztésének*, illetőleg az egységes választói cenzus mérvének megállapítása iránt. Kísérleteket tesznek annak megállapítására, hogy mennyi volna a választók száma például 16 koronás, vagy 10 koronás cenzus mellett.

Országgyűlés.

Október hó 8-ikán megindult a magyar országgyűlés második ülészakája. A *főrendiház* délben ülésezett teljes nyugalomban. Megválasztotta a jegyzőikart, a háznagyot és az egyes bizottságokat. Az elnök megemlékezett Schlauch váradi biboros püspökről, azután a tagok változásairól tett előterjesztést. Az ülés mindössze egy órát vett igénybe.

Sokkal mozgalmasabb volt a *képviselőház* ülése — az első az új országközi palotában. Ünnepegnélkül foglalták el új helyüket a honatyák. De botrány az volt, annál bővebben. Alig hogy a királyi meghívó levelet felolvasták, legott egész heveséggel támadni kezdték a kormányt a Kossuth-párt tagjai. Támadásuk módja undorító képe volt a parlamenti züllésnek. Vádjaik főbb pontjai ezek voltak: Miért nem volt ülés egész nyáron át? Miért folytat a kormány haszontalan tárgyalásokat évek óta Ausztriával? Miért nem jött el a király az új országközi megnyitására? Miért nem vett részt a kormány a Kossuth-ünnepen szeptember 19-én? Miért kellett a kárpáti tengerszemét átadnunk Galicziának?

Széll Kálmán miniszterelnök minden kérdésükre megfelelt; de az ellenzék botrányt akart, nem kielégítő választ. Csapott is olyan fülsiketítő zajt, hogy alig volt hallható egy szócska a kormányelnök beszédéből. Apponyi gróf kért, követelt csendet, sőt az ülés felfüggesztésével is fenyegetőzött.

Széll válasza: A parlament azért szünetelt négy hónapot, hogy a kiegyezési tárgyalások és egyéb kormányzati teendők zavartalanul folyhassanak. A kiegyezést tárgyalni kell, mert törvény rendeli. Ő nem haszontalansággal, hanem országunk

érdekeinek védelmével töltötte az időt. — A király azért nem jött el ma az új házba, mert már felavatta azt a milleniumi ünnep alkalmával. — A kormány azért nem vett részt a Kossuth századik születésnapjának ünneplésében, mert Kossuth, mint az uralkodóház ellensége élt és halt meg. — A kárpáti tengerszemet választott bíróság ítélte oda Galicziának, ezt a bíróságot külön törvény rendelte el, melyet ő neki végrehajtani kötelessége.

Ülés végén az elnök megemlékezett a nyáron elhunyt képviselőről, az időközben előfordult választásokról és lemondásokról.

Csütörtök, 1902. október 9-én.

A tegnapi vihar egy csekélyke hulláma átesapott a mai ülésre is. A miniszterelnök ugyanis a szerdai támadások súlya alatt kissé, elszólta magát. T. i. azzal akarta lefegyverezni a Kossuthék erőszakos harci kedvét, hogy a „köteles hálára” figyelmeztette őket. mikor így szólt: „Ettől az ellenzékétől nem vártam, nem is várhattam ilyen eljárást!” Kipattantott tehát egy titkot, melyet régóta közkézen kellett forgatnunk a választások emlékeinek tapasztalata alatt; most magának a miniszterelnöknek szava rá, hogy közte és a Kossuth-féle mű-ellenzék közt igen is van „valami”. még pedig olyas valami, ami egyrészt hálára kötelezi a Kossuthékat, másrészt urokká tette Széll Kálmánt. Kossuth Ferenc indítatva érezte magát, hogy ezt a kipattantott titkot ismét leplekbe burkolja. Felszólalásában nyílt magyarázatot kért a kormány fejtől, hogy mit akart azokkal az idézett mondásokkal mondani? Széll Kálmán azt, hogy mit akart vele, nem mondta meg, hanem csak annyit jelentett ki „becsületszávára”, hogy *sérteni nem akart senkit*. Azután még azt hangoztatta, hogy ő a törvényt tiszteli. A szánalomra méltó Kossuth - párt ezzel levitézlett. Beérte a semmivel.

Következtek a választások. Összesen 205 szavazatot adtak le.

Alelnökké választották Tallián Bélát és Dániel Gábort. Jegyzőkké pedig Dedovics Györgyöt, Endrey Gyulát, Eszterházy Kálmán grófot, Lázár Árpádot, Major Ferenczet, Nyegre Lászlót, Rátkay Lászlót, Teleky Sándor grófot és Szócs Pált. Háznagy megint Csávossy Béla.

Azután jelentéseket tett Apponyi Albert gróf, melyek után Barta Ödön határozati javaslatot nyújtott be: „A képviselőház egyértelmű helyesléssel veszi tudomásul Apponyi Albert gróf eljárásait és neki, mint a Ház elnökének a nemzeti közérzülettel mindenben megegyező intézkedéseiért elismerését és köszönetét nyilvánítja.” Miután a javaslathoz a miniszterelnök is hozzájárult, a Ház azt elfogadta.

Péntek, 1902. október 10-én.

A Ház a második ülészak bizottságait alakította meg a tagok összevágatása által. Szombaton nem tartottak országgyűlést azért, hogy a képviselők vasárnapra Kolozsvárra mehessenek világverő Hollós Mátyás királyunk szobrának leleplezésére.

 Azon t. olvasóinkat, kiknek előfizetése lejárt, kérjük, hogy előfizetésüket lehetőleg mielőbb a postahivataloknál megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében akadályozva legyünk.

Malmunk.

*Ketyereg egy rozszant malom
Künn a falu végen.
Ott állhat már — Isten tudja —
Igen nagyon régen.
Kopott fala, dult formája
Sebeit mutatja,
Mit az idő, meg a vihar,
Tépett, vágott rajta.*

*Két ablak van az egészen
— Kettő se tesz egyet;
Egyik picziny, ám a másik
Még ennél is kisebb.
Ha valami vásott kölyök
Kezét rajt felejtí,
Sötét lesz a kis malomban —
Napfogyást jelenti.*

*Udvarát a gaz fölverte,
Nagy ritkán tiporják;
Az órléssel nem járnak be,
Mint rég. Tovább hordják.
Nagy kéményü gőzmalom van
A közel városban,
Most is oda megy a szekér
Mind-mind hosszu sorban.*

*Öreg molnár udvarából
Szomoruan nézi:
Ne csodáljuk, hogy agg szivét
Marczangolva érzi.
S mert esze is rosszul forog
A tudóst átkozza,
Ki a gőzt, az Isten-vertét,
A világra hozta.*

(M. P.)

Frászt Lujza.

Csak keresztényektől vegyetek pénzt kölcsön!

Az önfeláldozás jutalma.

— A Magyar Néplap eredeti tárczája. —

Épen az őszi takarítással volt a nép elfoglalva. Tölgyes Jóska is ott izzadt a réten, a jól sikerült sarjut rakta boglyába. De soha nem végzett nehéz munkát oly jó szívvvel, mint most.

Nem ám; Szöllősi gazda leánya, a szép Juliska, is ott settenkedett mellette. Gereblyével szorgoskodott tisztára hozni a rétet. Egy-egy nyájas szót is váltottak, de Isten tudja, hogy ma mind a kettő ajka remegett. Sok mondani valójuk lett volna e ritka alkalommal, de mindegyiküknek ajkán forrt a szó.

Jóska, a szegény zsellér-fiu, így gondolkozott: Ne szólj semmit! Mit szólhatnál te ágról szakadt szegény. Nem megmondta jó anyád: Verd ki fiam szivedből azt a leányt, nem jó elérhetetlen után vágyakozni; szomoruvá teszi az életet. Hogy gondolsz olyant, hogy a kéttelkes Szöllősy egyetlen leányát

szegény zsellér-fiúnak adná. Ha szeretsz édes fiam, verd ki ezt a fejedből s mig megtanulsz feledni, menj más határra; van elég erős két karod, ott is megszerzed te a mi télire valónkat.

Juliska meg szinte forgatott valamit kis fejcskéjében.

... Már Isten akárhová tegyen, nem tehetek róla, ha szeretem Jóska, akár az életemet. Igaz, hogy szegény, de nincs szorgalmasabb, derekabb legény az egész vidéken. S milyen példás az élete. Látszik rajta Isten áldása, miért szegény anyjának oly nagy gondját viseli. De apám is tudja, sőt mondja, olyan munkás ifju, mint Jóska, nincs a vidéken. Nem adnám sokért, ha ily fiuval megáldott volna a jó Isten. A többiek nyomába sem léphetnek. Minél jobb módban van, annál nagyobb a duhajkodása. A korcsma, verekedés, kártya, a káromkodás mindenük, kevélységükben azt sem tudják mit csináljanak. Ilyen ifjakkól nem válhatnak jó öregek.

Tehát jól áll Józsi ügye az ő szülői házában is, csak már mondana valamit. De félénk, mint a nyul, csak elpirul, ha megszólítom, mint a kis gyerek.

Az egyik boglya épen készen volt s Jóska ügyesen ugrott le, majdnem Juliska ölébe.

— Hála Isten, ezzel is készen vagyunk.

— Készen ám, de még mással is készen kellene lenni; igaz hogy őszre lakodalmat csap? Aztán engem ki ne hagyjon ám, Józsi, — dévajkodott a kis hamis.

— Hej Julis, ne is keserítsd a szívemet, nem lesz neked lakodalmam soha sem!

— Nem-e? Pedig azt beszélük a faluba.

— Beszélhetnek ők akármennyit, nem látnak ők az én szívembe.

— No, ha nem lesz, hát mondja meg, de igazán, hogy miért nem lesz.

— Megmondjam?

— Meg hát.

— Hát tudd meg Julis, az nem lehet az enyém, a kit szeretek, — más meg nem kell.

— Hátha a magáé lehet, csak ne legyen olyan szóvalan, — mert hát szóból értenek ám az emberek.

— Szóból? Hát megértenél te is engem?

— Meg hát — szólt Julis elpirulva.

— No hát itt nincsen senki, csak a jó Isten. Mondok egyet, de aztán jól a szivedben tartsd.

— Mig Szöllősi Julis leánya az enyém nem lesz, sohasem nősülök, pedig az nem lehet az enyém soha sem. Szegény legény, gazdag leány nem illenek össze, meg a gazdag leány talán meg is veti a szegény legényt. De bocsáss meg szavaimért, mert oly jól esik, hogy ezt a nagy követ, a mi már oly rég nyomja a szívemet, levehetem onnan.

— No, ha maga levette, hát leveszem én is. A gazdag leány nem veti meg a szegény legényt.

— Julis! igazságot beszélsz?

— Igazat, Józsi! Én is inkább pártában maradok, mint magán kívül máshoz menjek.

— Áldjon meg szavaidért a jó Isten! Add ide kezéd, ez legyen az eljegyzésünk, az a jószágos Isten ott felettünk, meg legyen a tanunk. Ő verjen meg minket, ha gondolatunkat megváltoztatnánk, ő áldjon meg bennünket, hogy boldogok lehessünk.

— Amen; — mondták rá egyszerre. — Már talán egy csókot is váltottak volna e szép nap örömére, ha rémülve nem látják a falu fölött elterülő

füstöt s nyomban nem hallják a félre vert harangok kongását.

— Tűz van! kiáltás hallatszik a határban; mindenki futva siet a falu felé. Már az irány is ki-vehető. Szöllősy háza szomszédjában van a veszedelem. No, Jóska sem kellett több. Néhány biztató szót kiáltva Juliskának, meggyorsítá lépteit. Mindenhol a kétségbeesett, jajgató lakosokkal találkozott. Itt-ott egy elszabadított szarvasmarha bőgése vegyült be a zajba s a lángok mindinkább magasabbra vertek.

A feltámadt szél ép most viszi a zsarátnokot Szöllősy házára, mely perez alatt szinte lángban áll. Józsi a gazdával egyszerre érnek a veszedelem színhelyére.

— Borzasztó látvány. Mint őrült, haját tépdeli Szöllősy s rekedt hangon kiáltja:

— Feleségem mentsék meg, a feleségem.

— Hol van? — kiált Józsi.

— Ott, ott... betegen fekszik a szobában.

Egy pár ember neki indul, de visszaretten pokoli melegtől.

De ni, ki az a vakmerő, a ki eltűnt a füst között, kinek testét megvilágosítja a láng s mint egy túlvilági lény tűnik el a házban?

A tető recsegve robban össze, Julis ájulva hull az utca porába.

— Vége van! — kiáltják. Tölgyes Jóska volt.

Ni, de ott, ott valami sötét tömeg iparkodik kifelé, maga is füstöl, meg a teher is füstbe van. Épen jókor kapta a tűzoltóparancsnok által reá irányított vizet. Pár lépést tesz még s összerogyik terhével.

Hamar köréje állanak, kimentik a veszedelemből. Mindakettő élettelennek látszik, Józsi ruhája egészen összeégve, szegény Erzsébet néni is hasonlóképen. Szöllősy élesztgeti kétségbeesetten hű párját, az asszonyok meg a szegény legényt akarják visszahozni az életnek. Hála Isten mindaketten meg vannak mentve. Hej, de az égett sebek sokáig fognak fájni.

Isten megelégette haragját, a tűznek utját állták. Lassan az utolsó zsarátnok is kialudt s az éj leple borult a pusztulás helyére. Mig fenn az égen vibrálva ragyogtak a csillagok, lent csak a kárvalottak sóhajait vitte tova az éjjeli szellő...

*

Az özvegy Tölgyesné házában nagy szomorúság vert tanyát. A szegényes szoba tisztán tartott nyoszolyáján feküdt nagy kínokkal jó fia. Édes anyja tördelte mellette kezeit, melyeken a szent olvasó csüngött alá. Az ott levő járási orvos arcza nem mutatott valami nagy reményt. Pedig Szöllősynek, — ki őt ide küldte — ígéretet tett, miszerint ha csak lehet, megmenti az ifju életét. Ép azért biztatta a busuló anyát is:

— Ne sirjon öregem, én hiszem, megmentjük, csak pontosan teljesítse rendeléseim — s ezzel eltávozott.

Most csendesesen kinyílt az ajtó s Julis lépett be azon lábujjhegyen. Kis kosárcájában eleséget hozva.

— Hogy van nénemasszony, Józsi? Ezt a kis hűsítőt küldi édes anyám.

— Köszönöm, édes lelkem, talán nem is lesz már rá szüksége. Nagyon oda van ő szegény. De különben jöjj, nézd. Alszik, valamit beszél álmában.

— Anyám! itt, itt van! Még él, nincs megégve.

Julis, hát igaz? Semmi, gazduram, nem fáj. Te sírsz? Ne sirj! Julis, ugy-e szeretsz? Ni, már megint ég!...

— Istenem! — sóhajtott Julis, könyeit törülve, — nagy fájdalomra lehet szegénynek.

— Bizony nagy, édesem. De imádkozzál te is, hogy ne vesztsem el a kenyérkeresőm. Oh, mi lesz akkor!

— Akkor sem hagyjuk el, én leszek itt helyette, magának szüksége szenvedni nem szabad.

— De ni, felnyitja szemeit.

— Anyám!

— Mit akarsz, édes jó fiam?

— Maga sirt; ne sirjon. Az Isten jó. Julisnak nincs baja?

— Nincs. De itt van, nézd, eljött megnézni.

E szókra látható örömmel iparkodott fel, de újra visszahanyatlott.

— Nem, nem bírok.

— Itt vagyok, — szólt Julis, előlépve — nem is hagylak el soha. Te megmentetted anyám életét. Én megmentem a tiedet.

— Igen, megmented, — szólt a betoppanó apa, ki kívülről a párbeszédet kihallgatta.

— Józsi, hogy vagy? Beszélj, én Szöllősy vagyok, leendő apósod. Nem szabad meghalnod, ha a fél vagyonom utána megyen.

Józsi ismét feleszmélt, látszott, hogy nem értette a szavakat. Csak nézte, nézte azt a három nemes lelket.

— Józsi, ismeresz? szólj.

— Igen, ismerem gazduram, de nem tudom, mit mondott.

— Jer Juli, hadd értessem meg jobban — és a két szerető kezét egymásba tette. — El vagytok jegyezve. Ez a lányom, te a fiam, értetted?

— Igen, értettem. Áldja meg az Isten.

*

Mit irjak még. Lehet-e hathatósabb orvosság egy beteg testnek, de szerelmes szívnek, mint Szöllősy szavai. Egy hónap múlva Jóska kiheverte baját. Az égett forradás szinte jól állt neki.

Utána két hónapra meg volt az esküvő.

Mikor a boldog pár vasárnap délutánokon a zöld salus ház előtt ül, így szól hozzájuk Szöllősy:

Józsi megbecsülte édes anyját, meg is áldotta érte a jó Isten. Te is jó voltál hozzánk, Julis, neked sincs kívánni valód, tiszta erkölcs, szülői szeretet, bátor szív és istenfélelem, az a kincs, fiaim, melyek a legszegényebb ifjut is gazdaggá és boldoggá tehetik.

És élvezte is a boldogságot az egész család meg igen sok ideig.

Szokoly István.

Alakítsunk minden községben katolikus népkört!

Biztatás.

I.

Jusson eszedbe, van ott fenn

Van ott segítő kéz.

Légy bármennyire nyomorult

Remélve oda nézz!

Nem jelenti még vesztedet,

Hogy tipor a létkény,

Nincs, nincs elvesztve semmi sem

Mig ébren a remény.

II.

Szenvedésed borítsa fátyol,

Ne lássa senki arczodon,

Hogy fáj szived, hogy lelked mélyén

Teher ül, mi a porba nyom.

Istenben bizz! kinél nem szükség,

Hogy hangos szóval kérj segítyt...

Segített mielőtt szenvedtél:

Szivedbe ojtá a reményt.

UJDONSÁGOK.

A király itthon. Királyunk október közepe táján Budapestre érkezik és egy hónapig marad hű magyarjainál. Szabad idejét Gödöllőn vadászattal fogja tölteni, hol az évad kitünőnek ígérkezik. Fontos államügyek intézésére és több közintézet meglátogatására, továbbá általános kihallgatásokra hetenkint két napot Budán tölt a felség. Köztünk való tartózkodását csupán halottak napján szakítja meg. A szomorú ünnepekre Bécsbe megy, hogy övéi sirjában imádkozzék.

A százéves egeri érsekség. Nagy ünnepre készül az egeri főegyházmegye. A jövő évben lesz ugyanis száz éve, hogy az egeri püspökség érsekség rangjára emeltetett. Ezen száz év alatt nagy nevet szerzett főpapok ültek Eger érseki székén: Fuchs Ferencz az első érsek (1804—1807), Fischer István báró (1807—1822), Pyrker László a nagy műbarát és költő (1822—1847), Lonovics József (1847—1849), Bartakovics Béla (1850—1873) ésezen elődök méltó utóda Samassa József. A főegyházmegye méltó fényvel készül megünnepelni a nevezetes évfordulóját és hogy ez az ünnep irodalmilag is meg legyen örökítve, az egeri egyházmegyei irodalmi egyesület elhatározta, hogy megiratja a százéves egeri érsekség történetét.

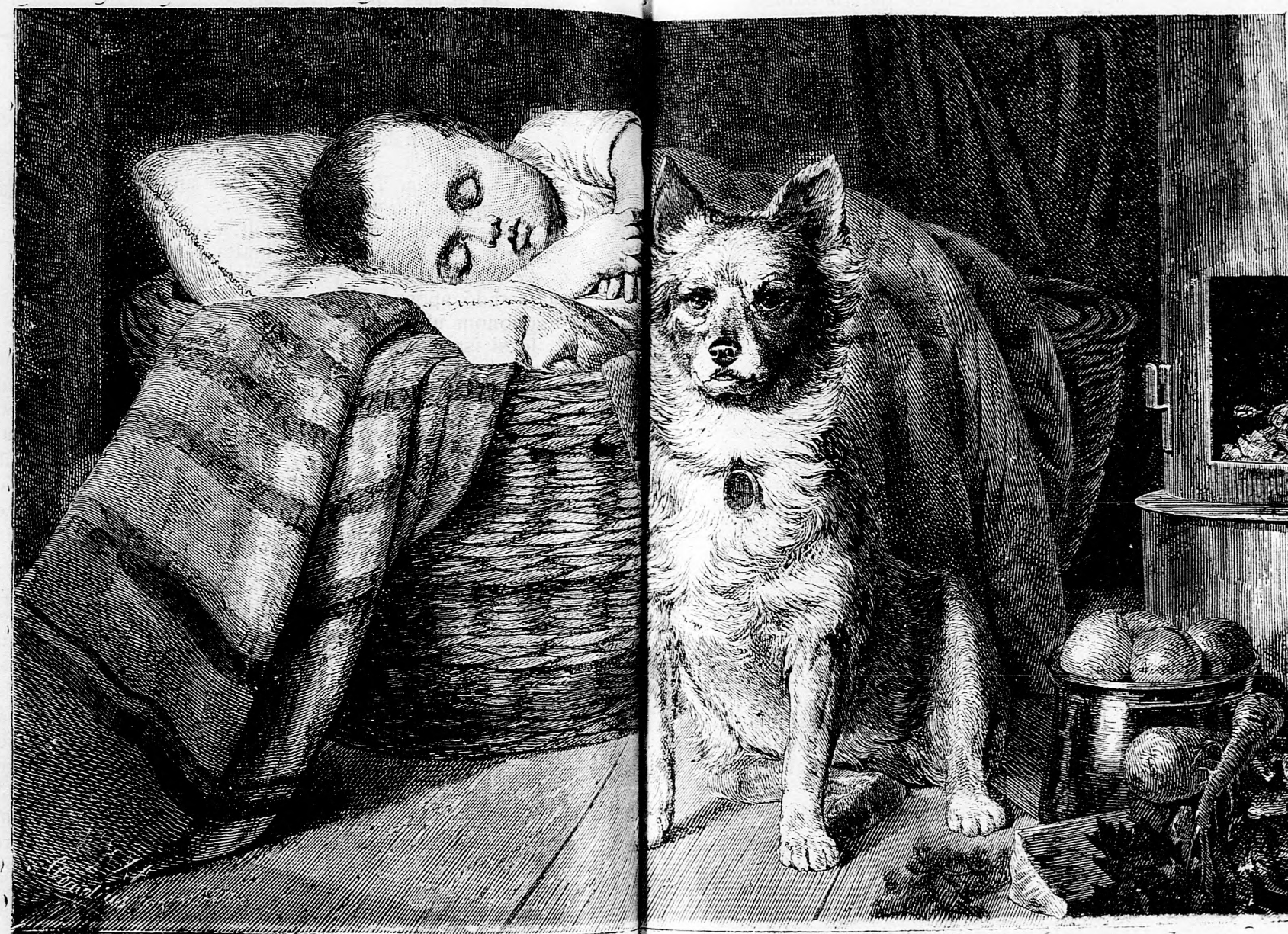
Az örökimadás temploma. Az Erzsébet királyné emlékére tervezett Örökimadás-templomának még mindig nem találtak alkalmas helyet. A budapesti mérnöki hivatal most az I. kerületi Naphegyteret javasolja számára, amely magaslaton fekszik, könnyen megközelíthető s remek kilátást nyújt a Krisztinavárosra. A tér éppen szemben van a királyi palotával és valóban alkalmas volna a kegyeletes célra.

A vakok intézete. Az idén hatvan esztendeje, hogy Budapesten, a Király-utcában megépítették a vakok intézetének házát. A vakok intézetének fölállítását József nádor már az 1826-diki országgyűlésen indítványozta. A nádor kezdő lépésére az adott alkalmat, hogy egy Beitl Ráfáel nevű emberbarát, a ki már régen foglalkozott vak gyermekek tanításával,

a nádor és az ország rendei előtt vizsgálaton mutatta be tanításának eredményét. 1826 szeptember 15-én József nádor, mint Pest vármegye főispánja, bizottságot szervezett, a mely a vármegye tisztviselőinek, birtokosainak, Pest városa elöljáróinak és polgárainak vezetőembereiből alakult. A pozsonyi országgyűlésen ezerszáz forintot adtak össze a rendek, a pesti polgárok pedig ezernégy-százötvenhét forintot gyűjtöttek. Ezt a kis tőkét Ferenc király és az ország lakosságának az adománya annyira szaporította, hogy Beitl Ráfáel az intézetet megnyithatta. Első szállása az intézetnek a Józsefvárosban, az Üllői-ut elején, a Donner házban volt. Az intézet azonban nemsokára szűknek bizonyult, mert az ország minden részéből jelentek szerencsétlen világtalan folyamodók. A helyiségeket tehát tágítani, a tanítók számát szaporítani kellett, de rávaló pénz nem volt. 1827-ben és 1829-ben helytartósági intéző levelek sürgették a segédelmet. Ebből az időből származnak az örök-alapítások, a melyek az intézet megmaradását biztosították és lehetővé tették, hogy 1830-ban a Terézvárosban, a kismező-utczai Szontágh-házban új, nagyobb helyiséget bérelhessen. Az 1831-iki kolera nagy kárára volt az intézetnek, mert segítőtjét vitte sirba. A nádor atyai gondoskodása azonban a résztvétet nemsokára megint felé terelte. 1835-ben a Földváry Gábor vármegyei alispán elnöklése alatt állott választmány királyi engedelemmel nagy sorsjátékot rendezett. A sorsjáték jövedelméből vásárolták meg a király-utczai 837. számú házat, a melynek a telkén máig is állott az intézet. A vételt nagyban elősegítette Kappel Frigyes bizottsági tag buzgósága, a ki azonnal ötszáz pengő forintot ajándékozott a nemes czélra s hogy más ne vegye meg az olcsón kínált házat, a maga veszélyére harminczötezer váltó forintért megvásárolta s így adta át az intézetnek. A telek 31 és fél öl hosszú s 23 és fél öl széles volt, rajta földszintes ház a melybe az intézet 1836-ban költözött. Az árvíz azonban rombadöntötte. A megmentett vakok egy részét a szomszédos Valeró-házban, más részét pedig a Vármegyházban helyezték el. 1838 április 6-án Budára, a krisztinavárosi Horváth-kertben volt épületbe költözött át az intézet. Az 1839/40-diki országgyűlésre Pestvármegye utasítást adott követeinek, hogy a vakok intézetének országossá tételét sürgessék. A kérést azonban az országgyűlés nem tárgyalta s így az árviztől elpusztult ház fölépítésének a dolga megint csak Pestvármegyét foglalkoztatta. A Dubravitzky Simon első alispán elnöklése alatt álló bizottság ügyelt a ház építésére s egyúttal arról is gondoskodott, hogy pénzben se legyen hiány. Az új házat Zitterbarth építész terve szerint építették s az intézet 1842-ben költözött bele. Az építés költsége harminczhat-ezer pengő forint volt. Az intézet kormányzó-választmányának elnöke 1847-ig mindig Pestvármegye első alispánja volt. A Bach-korszak alatt az elnöki tisztelet a megyefőnök töltötte be. Az 1873. évi 31. törvényezikk az intézetet országossá tette s kezelését 1874 október 16-án a vallás- és közoktatásügyi minisztérium vette át. Az intézet vagyona akkor 472.352 forint és 50 krajczár volt. Az intézet régi épületét mult hetekben lerombolták és a szegény világtalanokat diszes új otthonukba a városligetbe átszállították.

Mailáth püspök aranyai. Mailáth püspök legutóbbi bérmautja alkalmával Kapnikbányán időzván, az ottani templom perselyét is megajándékozta. Másnap reggel az

egyházi észrevette, hogy a persely fel van törve s belseje bepiszkitva. Feljelentés folytán a csendőrség kutatni kezdett s csakhamar két fiatal kőfaragómunkás suhanczra akadt, akik feltűnő módon költekezve gyakran arany-pénzzel fizettek. Erre a két fiatal embert letartóztatták, akik csakhamar bevallották, hogy látták, amikor a püspök valamit a perselybe tett, mire a perselyt feltörték s miután tartalmát kiszedték, bemocskolták. Miután a tartalom nagyságáról a hatóság hiteles alakban meg akart

győződni, kérdést intézett az adakozó püspökhöz, aki bár kellemetlenül, végre bevallotta, hogy a perselybe 5 darab 20 koronás aranyat dobott. A vakmerő tolvajcseméket átkísérték a nagybányai járásbírószághoz.

A mezitlábás honvédek. Régi panasz már az, hogy a hadgyakorlatra bevonuló póttartalékosokat olyan ruhákkal látják el, amelyeket inkább lehet rongynak nevezni, mint egyenruhának. Különösen a honvédséggel bántak mostohául: Az idei hadgyakorlatok végén például megtörtént az az eset, hogy a honvédpóttartalékosokról rongyokban lógott a ruha, a cipő pedig teljesen leszakadt a lábukról, úgy, hogy a városban végig mezitláb kellett

átvonulniok. Ezt a botrányos esetet megtudta Fejérváry Géza honvédelmi miniszter és most rendelet adott ki az összes honvéd gyalogezredek és gyalog dandár parancsnokokhoz, melyben az ilyen esetek elkerülését ajánlja figyelmükbe.

Nem szabad trafikot eladni. A kereskedelemügyi miniszter leirt a főváros tanácsához, hogy a pénzügyminiszter panaszt tett nála, hogy az újságok apróhirdetéseiben dohánytözsdek adásvételét hirdetik. A dohányeladásra

Az átlagos életkor, melyet az emberek elérnek, 38 év. Az emberiség negyed része azonban már 7 éves kora előtt, felerésze pedig 17-ik életéve előtt hal el. 100.000 ember közül legfőljebb egy éri el a 100-ik életévet. A 70-ik életét 1000 ember közül 43 lelkész, 40 földmivelő, 33 munkás, 32 katona, 29 ügyvéd és mérnök, 28 tanár és csupán 28 orvos éri el.

Vérmérgezett fivérek. Sklaba György és István számbokréthi zsellér földmivesek tehené a mult héten lépfenében elhullott. A két fivér, hogy az állat bőrét megmenthesse, a tehenet lenyuzta. Vigyázatlanságból György megkarczolta, István pedig megvágta magát a nyuzó bicskával. Pár óra mulva a két fivér borzasztó kinokat érzett a sebhelyeken. Orvosi segély nem használt nekik; a vérmérgezés tovább-tovább terjedt s György és István borzasztó fájdalmak közt halt meg.

Követendő példa. Norvégia északon fekvő zordon, hideg ország, de népei szabadok, boldogok. Bizonyos, hogy része van benne az ottani törvény azon rendelkezésének, mely tiltja, hogy a korcsmában egy alkalommal, bárki a világon, többet költessen el egy koronánál.

Érdekes kísérlet. A mohorai pap igen buzgó lelkipásztor, nagyon szereti a népét és folyton azon töri a fejét, hogyan óvja őket a rosztól. Egyik rosszra vezető alkalom falun vasárnap délutáni táncz a korcsmában, melyben a legtöbb ifju anyagilag és erkölcsileg tönkre megy. Véglegesen megszüntetni ezt nem mindig lehet, mert hát a szegény ember is egy-két vidám, pihenő órát a hát fáradaimai után. Azért a jó mohorai pap úgy oldotta meg a nehéz kérdést, hogy vasárnap délután a plébánia udvarára hívja népét és ott rendezi a tánczmulatságot az ő atyai felügyelete alatt. Ez nálunk még szokatlan, melyet sokan félre is értenek. Azt mondják rá:

Délig az Istent dicséri,
Délután a jó bort méri.

De ha beválik és az eredmény olyan jó lesz, amilyen a szándék, akkor egy pompás uttörés lesz a nép gondozása terén. Azért érdeklődéssel várjuk a kísérlet sikerét.

Kitüntetett munkások. Keszthelyen a városház nagytermében vasárnap délelőtt 10 órakor népünnepele volt. Jankovich László gróf főispán ekkor adta át Molnár Jánosnak, aki az uradalmat 50 év óta hűségesen szolgálja, továbbá Cseh Sándor cserszer-tomaji lakosnak, a ki kiskorától mint arató buzgó munkása volt a magyar földnek, a földmivelési miniszter 100—100 koronáját és elismerő okmányát. Jelen voltak az ünnepélyen a főispánon kívül a megyei gazdasági-egyesület képviselőiben: Bogray Máté képviselő, Takács Imre főbíró, az uradalom részéről Dezsényi Árpád dr. főtitkár.

A német császár huga Budapesten. Sarolta szászmeiningeni herczegnő, aki testvérhuga II. Vilmosnak, férjével együtt több napot töltött Budapesten, megnézte a főváros nevezetéseit. Az új országház hatalmas kupolájának láttára többször fejezte ki elragadtatását.

Az automobil halottja. A gépkocsi az emberpusztításban megint nagy rekordot ért el. A töffögő szörny, mint Rostovból táviratozzák, minap elgázolt ott egy kocsi, amelyen tizenegy ember ült. A kocsin levők közül hárman meghaltak, négy asszony és két gyermek veszedelmesen és két ember könnyen sérült meg. A motoros kocsi vezetőjét letartóztatták.

szóló jog pedig kincstári adomány s a trafik nem lehet a szabad forgalom tárgya. Az ügynökök valótlan hirdetésekkel megtevesztik és megkárosítják a tájékozatlan közönséget. A miniszter ennek alapján fölhívja a tanácsot, utasítsa az elsőfoku iparhatóságot, hogy az ügynököt az ipartörvény 58. szakasza alapján büntesse meg s ha trafik adás-vétel közvetítésére adtak ki iparigazolványt, azt azonnal vonják vissza.

A világ halálozási eseteiről a legújabb összeállítás az alábbi érdekes adatokat tünteti föl: évenként 33 millió ember hagyja itt e földi siralomvölgyet; egy napra tehát 91,534, egy órára 3700 és egy perczre 72 halálozás esik.

Nagy postalopás. A szegedi vasuti üzletvezetőség feltűnést keltő postalopás ügyében folytat vizsgálót. — A múlt hónap 28-án Boszna-Samacz felől érkező vonaton, mikor az már Strizsivojne-Vrpolje állomás felé közeledett, észrevették, hogy a kalauzkocsiból elveszett a postakincstár tulajdonát képező pénzeszsák 8500 korona tartalommal. Először a vonatvezetőt vették gyanuba, de annak sikerült tisztázni magát. Volt ott azonban még egy másik ember is, a katonai postához beosztott *König* őrmester. Vizsgálat alá fogták őt is és megidéztek kihallgatás végett. *König* helyett azonban csak a hire érkezett meg, a mennyiben azzal tért vissza az idézést vivő szolgál, hogy az őrmester forgópisztolyával halántékon lötte magát és szörnyet halt. Nyomban házkutatást tartottak a lakásán, de semmi olyan jelre nem bukkantak, ami világosságot derített volna a homályos tolvajlási ügybe. *König* levelet sem hagyott hátra és így a vizsgálat most annak kiderítésén fáradozik, vajon csakugyan ő volt-e a postatolvaj, vagy csak a gyanu ölte meg.

Önfeláldozó munkásasszony. Temesvárról írják: Vínán múlt vasárnap egy tehervonat berobogása előtt a sínparon egy öt éves kis lányka játszott és menthetetlenül a vonat alá került volna, ha Purcsel Perszida munkásnő el nem kapja. Purcsel Perszida megmentette a gyermeket, de oly szerencsétlenül csuszott el, hogy a vonat a lábain keresztül ment és mindkét lábát súlyosan megsértette. Az asszonyt a temesvári kórházba szállították, a hol mindkét lábát amputálni kellett.

A hóhér Váczon. Sok furcsaság történt már Bali Mihály urammal. Egyszer Váczon járt s a váczi utjáról ezeket mesélte:

— Hát egyszer is, hogy Váczon jártam, csak afféle hivatalbéli dologban — mikor megyek ki az állomásra, a fél város népét ott láttam összecsoválva. Magam is közéjük furakodtam. No már csak megnezem miféle különös látnivaló van itt.

Meg is kérdeztem egy ott álldogáló embert, hogy ugyan mit néznek annyira.

Hát maga nem tudja? — csodálkozott az én emberem. — Most megy a hóhér, azt akarjuk látni.

— És hát melyik az? De még csak a szemem pillája sem rándult meg, mikor nagy ravaszul kérdeztem.

— Ott sétál, nézze csak, másodmagával a resteráció előtt. Eppen erre fordul most.

Magas, uri formájú ember volt. Egy darabig csak nézte, mit bámulnak rajta annyira, de végre is megunt, fölszállt egy kocsiba s a firhangot ráhuzta az ablakra. A jó vácziak meglegedetten széledtek haza s még unokáiknak is mesélik majd, hogy látták a hóhért.

A csendőrszuronyok áldozatai. A csendőr-szuronyoknak két áldozata van egyszerre. Az egyik egy heő-csabai szőlőpásztor, a másik egy kis-győri ember. A miskolczi csendőrparancsnokság őrzőjára küldötte ki *Hám* Gyula és *Horváth* Elek csendőröket. Az őrzőjára Heő-Csaba felé vette utját, alig érkezett azonban a faluba, máris kemény dolga akad *Molnár* József szőlőpásztorral, ki az uton járókat tetteleg bántalmazta. A csendőrök meg akarták a duhaj legényt fékezni, ez azonban megtámadta őket is és az egyik csendőr szuronyát megragadta, sőt ruhájáról a zsinórt le is tépte. *Horváth* csendőr erre fegy-

verét használta és a szőlőpásztor szíven szurta, aki a kapott szurás következtében szörnyet halt. A másik eset Kis-Győr községben történt. Itt *Csenge* Imre gazdaember összeveszett feleségével s le akarta szurni az asszonyt, akinek segítségére oda rohant az épen arra haladó csendőrőrző. A feldühödött férj azonban szembeszállt a csendőrökkel s egyiknek fegyverét elkapta, mire a másik keresztül szurta *Csenge* Imrét, ki életveszélyes sebet kapott.

Korai tél. A Kárpátok Lengyelország felőli lejtőin az összes községeket magas hó borítja. Ez okozza nálunk a tartós hűvösséget, mely októberben bizony szokatlan.

Sikkasztás a bécsi postán. Csütörtökön történt, hogy bizonyos Hroch Frigyes nevű 49 éves postahivatalnok a bécsi postán 50 ezer koronát elsikkasztott, azután megszökött. Eddig nyomát nem lelték.

Czigányok boszuja. Nagyváradon a füzesben kóbor cigányok, baszut álltak Lakatos Józsefnél, mert az feljelentette őket mint az aradmegyei betörés tetteseit. A férje elcsapta őt magától, társai aztán nyílt utcán megszurkálták a szencsétlen asszonyt, éppugy karonülő gyermekét is, utóbb kocsira tették és a városon végig kurcizolták. Véryomok jelzik utjokat a vámig. Azóta éltűntek.

Kérvény a királyhoz! Szegény jó Korecz Márton patai gazdaember sehogy sem tudott kiokosodni, hogy fiát, öreg napjainak egyetlen támaszát, hogyan menthetné ki a katonaságtól. Ment fűhöz fához, kért, könyörgött, de hasztalan. Czifra betűkkel gondosan megírt kérvényben egyenesen Ő felségéhez és a hadügyminiszterhez folyamodott. A kérvényben apai szívének minden fájdalmával egyszerű paraszt észszel könyörög fia felmentéséért. Most szívszorongással várja fia mielőbbi hazajöttét.

Mikor kell jelentkezni? A honvédelmi miniszter fontos rendeletet bocsátott ki az ország valamennyi katonaugyosztályához a katonai jelentkezés megváltoztatása dolgában. Elrendeli, hogy ez évi október elsejétől kezdve a tényleges szolgálatból történt kilépések vagy fegyvergyakorlatról hazautazásuk után a szabadságolás napjától 8 napon belül kötelesek tartózkodásuk helyének községi elöljáróságánál jelentkezni, nem pedig mint eddig huszonnégy óra alatt. A később jelentkezőket büntetéssel sújtják.

A csepregi tűz. A napokban Csepregben nagy tűz volt, mely számos családot tett földönfutóvá. A lángok martaléka 26 ház és 32 pajta volt. A befejezett vizsgálat szerint a tűz gyermekek vigyázatlansága következtében keletkezett. Vagy tizen lehettek, kik a kertek mögötti árokban akartak burgonyát sütni, mivel hogy pedig a szél a tüzet eloltotta, Layter Ferencz pajtája mögé vonultak. Ott a felhalmozódott pelyva tüzet fogott és terjedt tovább a faluban.

Lajosfalva ünnepe. A Bukovina határán levő Lajosfalva községben, október 2-án szentelte föl Mailáth Gusztáv gróf erdélyi püspök az új templomot. Az ünnepen résztvett vidék papsága és intelligenciája, sőt a bukovinai csángó községek papjai is átrándultak Magyarországra. A templom felszentelése után lakoma volt a parókián. A lakomán sok felköszöntővel ünnepelték Mailáth püspököt, a kinek támogatásával sikerült az ország határán a magyarság együtt tartására templomot építeni.

Vonatok összeütközése. Október 7-ikén éjjel két órakor a halasi állomáson a Zimonyból jövő személyvonat és a Budapestről jövő gyorstehervonat összeütközött. A személyvonat éppen akkor állt meg az állomáson, a mikor helytelen váltóállítás következtében ugyanazon a sinen berobogott a tehervonat s még elég nagy erővel nekiütődött a személyvonatnak. A kocsik megrázkódtak s a személyvonatban lévő utasok közül többen megsebesültek. A személyvonat több órai késéssel érkezett Budapestre.

Uj adóhivatal Galántán. Pozsonymegye galántai járásának eddig nem volt adóhivatala, hanem e népes és vagyonos járás községének a távoli Szeredre kellett fáradsnia. Már régóta kérvényezett a járás, hogy adóhivatalát a járás székhelyére, Galántára helyezték át. Most végre a pénzügyminiszter megszüntette a szeredi adóhivatal működését és Galántára helyezte át. Az új adóhivatal helyiségeit és berendezését Karták Pál kir. tanácsos, pozsonyi pénzügyigazgató október 1-én tekintette meg, a mely alkalmat a járás községeinek küldöttei és Galánta képviselőtestülete arra használták föl, hogy köszönetet mondtak testületileg a köztisztviselőnek álló pénzügyigazgatónak. Az új adóhivatal már megkezdte működését.

Hemopatia (Vérgyógyítás) E hathatós és fényes eredményeivel magában álló gyógy mód a legrövidebb idő alatt megnyerte a felső- és legfőbb körök bizalmát és mint legbiztosabb és legjobb gyógy mód lett elismerve. A már ezrekre menő gyógyult mint lelkes apostól terjeszti a kezelést, mely kellemes, egyszerű és a hivatás teljesítésében nem gátol, de eredményeiben tökéletesebb, mint bármely fürdő vagy intézeti kezelés. Dr. Kovács J., fővárosi orvos, ezen gyógy mód megalapítója és egyedüli képviselője, most kezdi kuráit, melyek — mint tizennégy évi tapasztalat mutatja, — a képzelhető legszebb sikerrel járnak, asthma, szív, tüdő, vese, gyomor és bélbajoknál, idegbetegségeknél (neurasthenia, hysteria) és makacs bőrbajoknál. Őszintén ajánljuk e felsorolt bajok egyikében szenvedő, de eddig fel nem gyógyult betegeknek, hogy vegyék elsősorban a vérgyógyítást igénybe. Dr. Kovács J., kinek Budapest, Váci-körút 18. sz. I. emelet alatt egy e célra szolgáló rendelő intézete van, ott naponta betegeket fogad és meghívásokra betegeket látogat a fővárosban és a vidéken.

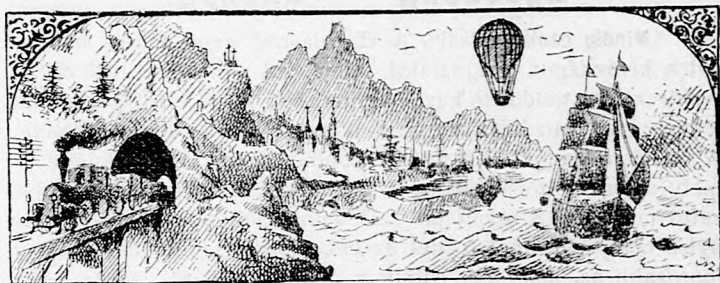
Értesítés.

A „Budapesti Mária Kongregáció“ *szegény tanulói javára rendezett* „Tanuló sorsjegyek“ huzása, mint a tanuló sorsjáték irodája (Budapest, V., Alkotmány-utca 20.) közli, a pénzügyminiszter 40071—1902. számú rendeletével 1903 *márczius hó 1-ére* elhalasztatott.

Csak keresztény intézményeket, katolikus egyesületeket, keresztény szövetkezeteket alakítsatok magatoknak és fiaitoknak! Minden jellegtelen kör, egyetlen, szövetkezet a felekezetenkívüliség kárhozatos melegágya a drága hazában!

Mai képünk.

Ez megint olyan kép, amely magáért beszél. Száz és száz szülő köszöni egy-egy hív kutyának, hogy gyermeke ma ép és él. Vízből, tűzből kimentette, ellenségtől megvédte mindig a hű kutya a rá bízott gyermeket. Es bizony akárhány „nagyobbik testvér,“ vagy „gyermeklány“ példát vehetne a komolyan ott ülő, fejét sem forgató, másra nem figyelő, meg sem is mukkanó ebtől, hogy mennyi gondot érdemel az a csöppség ottan a kosárban, ártatlan álmában.

Népek és nemzetek.

Ausztria parlamentje.

Az osztrák hivatalos lap pénteki számában jelent meg a császár legfelsőbb kézírata, melylyel a *Reichsrathot október 16-án* összehívja.

Az összeülést megelőzi Koerber miniszterelnöknek a pártokkal való együttes tárgyalása, melyben a fenyegetésképpen sokszor hangoztatott obstrukciót akarja megakadályozni.

Vilmos császár könyve.

A német császár könyvet adott ki ezen czim alatt: *Császári beszédek, levelek, rendeletek és telegrammok.* Magában foglalja ezen könyv a császárnak uralkodása óta elmondott beszédeit, kiadott fontosabb rendeleteit, egyes kiválóságokhoz intézett leveleit és telegrammjait. Nagyon érdekes gyűjtemény már azért is, mivel a császárok ritkán adnak ki könyvet.

A francia egyesületi törvény.

A francia kormány a kamarában az ülészek elején az egyesületi törvényt kiegészítő törvényjavaslatot készül benyújtani, a mely különösen szigorítani fogja az új egyesületi törvénynek nem engedelmességek kongregációkra vonatkozó büntető rendelkezéseket. Ez annyit jelent, mint a vallásháború folytatása!

A szerb kölcsön.

Párisból kedvező hírek érkezőn a 60 milliós szerb kölcsönnek a párisi tőzsdén való jegyzése tárgyában, Vuics szerb miniszterelnök valószínűleg legközelebb Párisba utazik, hogy a pénzt átvegye.

Zsidó bőrkereskedők.

Különös figyelemreméltó az az uzsora, a melylyel zsidó bőrkereskedők szipolyozzák ki a keresztény cipészeket. Budapesten és Magyarországon e tekintetben olyan szomorú a helyzet, mint Bécsben és Ausztriában. Mig nálunk nem történik semmi, odaát tudnak védekezni a zsidó bőruzsora ellen.

Legutóbb például az alsó-ausztriai tartománygyűlés 200,000 koronát szavazott meg egy keresztény bőrraktár létesítésére, azzal a feltétellel, ha ugyanannyit ad hozzá a kormány s legalább 100,000 koronát az odavaló kereskedelmi és iparkamara. Az alsóausztriai és bécsi keresztény bőrraktár olyan nagyszabású alkotás lesz, hogy csakhamar véget vet az ottani bőruzsorának, úgy tervezik, hogy a főraktár nagyszámban fog ellátni vidéki fiókokat is.

Sziveskedjék naptárainkra megrendeléseket gyűjteni!

Egészség — üdeség.

Mindig csak „valódi“. A vásárlásnál nem ritkán halljuk azt a kívánságot hangoztatni, hogy csak „valódi“ árut óhajt. Ámde mi a „valódi“? Ezzel az „eredeti“, az „első“ jeleztetik, a mely úgy van készítve, a mint azt maga a feltaláló akarta. A mai kor irányában fekszik azonban az új, a jó dolgot, a mely sikeres elterjedést nyert, azonnal „utánozni“ és az utánzatot mint „épen olyan jót“, sőt mint „jobbát“ kínálni. Többnyire a tápszereknél fordul ez elő, noha épen ennél a legfontosabb az, hogy elkerüljük a „hamisitványt“. Több, mint egy évtizeddel ezelőtt, a midőn a Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé páratlan előnye a családokban oly gyorsan meghonosodott, az utánzók is csakhamar felfelmerültek, hogy közönséges pörkölt terményekkel, a melyek csak külsőleg hasonlítottak az eredeti áruhoz, mint „épen oly jót“ jelezve eláraszták a piacot. Igaz, hogy a csalódás sohasem tartott sokáig, mert háziasszonyaink, ha egyszer-másszor „rávenni“ is hagyták magukat a hamisitvány megpróbálására, csakhamar észrevették az íz rendkívüli nagy különbségét. De ha az egyik felhagy vele, a másik újra kezdi, s azért jól teszi minden háziasszony, ha a maláta-kávé vásárlásánál mindig ezt a megjegyzést is használja: „De csak a valódi Kathreiner“ az ismert Kathreiner-féle csomagokban, még az esetben is, ha a „hamisitványt“ kísérletet még nem is tett volna. Mert csakis ez bírja azt a kedvelt, kellemes, a babkávét megközelítő ízt s csak egyedül ő javítja a naponta megszokott kávéitalt. A „valódi Kathreiner“ mint a legjobb van elismerve a babkávét pótlásául, a hol az orvosi rendeletre nélkülözendő. Épen a „Kathreiner“ az első, a valódi gyártmány, és még ma is eléretlen az ő előnyeiben. Reá legjobban alkalmazható e mondás: az igazán jó csak a valódi.

Kérünk czimeket, a hová mutatóvényszámot érdekes küldeni.

MAGYAR GAZDA.

A biborhere termelése.

Nem mondok újat ugyan, — mikor a biborhere termelésről szólok — de úgy hiszem, hogy még sok gazda a biborherét csak hirből ismeri.

Minden jó gazdának azon kell igyekezni, hogy a hosszú télen át szénán, szalmán és kukoriczszáron tartott állatállománya a tavasz beköszönésével, gazdag, jóminőségű zöld takarmánnyal legyen ellátható. Azon gazdasági növények közül amelyek e célra első sorban a legkiválóbban felelnek meg, jelezzük a biborherét. Minden lábasjószág szívesen fogyasztja — de különösen a lovak nagyon szeretik. Előnye különösen abban rejlik, hogy az állat e növény élvezésétől nem fuvódik fel — bármennyire jól lakják is.

Nálunk a bobdai uradalomban az igás lovak etetésére leginkább e faj herét tenyésztik, mivel igen szaporán nő, amellet valami nagy művelést sem igényel. Csak is talajban kissé válogatós, — de a buza- és rozstalaj tenyésztésének igen jól megfelel. Mivel tenyészhelyét igen rövid ideig tartván elfoglalva; a talajt épen nem zsarolja, sőt ellenkezőleg lehulló zöld levelei becses zöld trágyát nyujtanak.

Ami a talaj megmunkálását illeti, oly szerény, hogy megelégszik a megboronált vagy a scarificatorral egyszer megjáratott talajjal. Ennek a munkának is inkább az a célja, hogy a föld felszine a tarlótól s a gáztól megtisztítsák, mintsem porhanyítás eszközöltessék, mivel e növény nagyon szereti fejlődő gyökérzetét kemény helyre mélyíteni.

Vetési ideje szeptember első felében történik. Ősszel magányosan vetjük, de ha tavasszal vetnénk, abban az esetben védnövényt adunk hozzá minő a zab, bükköny vagy köles. Vessünk reggel vagy este s az elvetett magot egyszerűen huzzuk be egy könnyű vesszőboronával.

A biborherének kaszálási ideje már április végére, május hó elejére esik; ez a körülmény egyébként a növény virágzása által magától nyilvánul. A száraz ekkor zsegek s kitűnő zöld takarmányt képeznek.

Vigyázni kell azonban ezen kaszálási idő pontos betartására, mert a növényt ha későn vágjuk, vén érdes, durva száru takarmányhoz jutunk, melyet az állatok csak kellemetlenül fogyasztanak. Ha a kaszálás néhány nappal a virágzás előtt eszközöltetik, abban az esetben sarjut is nyerünk, melyre ha birkát eresztünk, az a legelőn kitűnő jó táplálékát nyeri.

A biborhere egy hektárról 200 métermázsza zöld takarmányt is ad. A produktió mennyisége azonban mindenesetre a talaj termékenységétől is függővé van téve. A magnyeres akkor történik, ha a magtokok fehérednek s lefelé konyulnak, így e munka eléggé van téve magától is nyilván tartva.

Horváth Sándor.

A kinek nem inge: ne vegye magára.

Sok földmivelő, a kinek van egy-két szessziója, megteszi, hogy kimegy szántani az ekéjével, de csak az eke-szarvát fogja, hogy ő hajtsa a lovat, arra nincs eset, az már rangján aluli foglalkozás: buza vagy szénahordáskor megrakja szekérét, de csak azért, mert a cseléd nem tud hozzá; kaszáláskor vagy aratóskor csak éppen kinéz a dologhoz.

A napszámba járó vagyontalan emberek között is vannak különböző rangfokozatok. Azok, kik tizen összeállva hoztattak hitelbe egy kézcseplőgépet, lealázó foglalkozásnak tekintik azután másféle munkára elszegődni; a ki kapálni jár, lenézi a sáncz-ásót, ez pedig a téglavető, míg a téglavető megvetéssel fordul el a sintér foglalkozásától.

Ha faluhelyen elpusztul egy sertés, a gazda kénytelen a sintérrel vitetni ki a dögtérre, mert saját cselédje vagy napszámosa fel nem tenné azt a szekérre semmi áron.

Legkárosabb hatása azonban az urhatnámságnak az, hogy a munkálkodást szégyennek tartják: azzal akarják fitogtatni uraságukat, hogy nem dolgoznak.

Egyszer falunkon végigmenve, egy kertben láttam a gazdát kezében pálczával, előtte pedig egy napszámos, ki répát ásott. „Mit csinál Mózes gazda?“ kérdem tőle. „Hát biz én ásatom ezt a répácskát a zselléremmel“ volt a felelet. És ezen ember 15 hold földbirtok

mellett nyakig uszik az adósságban, de azért a répa kiszedését rangján aluli foglalkozásnak tartja!

Egy nyáron kevés hegyvidéki arató jött le — panasolja egy gazda nekem: „mind kipereg a buzám, nem tudok aratót kapni reá.” Hát mennyi buzája van atyafi, hogy nem tudja learatni? „Másfél hold” felelé önérzettel. Ime az urhatnámság még e másfél holdas gazdát is meggátolja, hogy kis buzáját maga letakarítsa. Maga az ember pedig oly rongyos és elhagyatott állapotban volt, hogy egy idegen biztosan koldusnak nézte volna.

Sajátságos némely vidéken, hogy az aratást csakis idegenekkel hajtják végre, s azért rendet tizedet adnak termésükből. Es abban is versengenek, hogy melyik ad többször hust és pálinkát aratóinak; ugyannyira, hogy az ide lesoványodva érkező havasi nép, testben meghizva és buzával megrakottan megy haza.

A Szilágyságban az ökrös gazda is elmegy napszámba dolgozni, ha nem akad más munkája, — itt, a kinek fél hold földje van, már urnak tartja magát, napszámért sohasem dolgozik, s a korcsmát minden nap kötelességének tartja meglátogatni.

Csakis a vagyontalan zsellér nem veszi sértésnek, ha napszámba hívják; de ha valami uton-módon kevés pénzre tesz szert, azonnal házat vesz, veri a mellét, hogy ő birtokos, adófizető polgár s többé nem megy napszámba dolgozni. Boldognak tartja magát, hogy az urhatnámság létráján egy fokkal feljebb mászhatott, s midőn a sokféle adó sulya alatt görnyedez, szidja a kormányt, hogy a nagy adóval elnyomja a birtokos osztályt.

Egy cigány 15 frtért birt bérbe egy kis házasfelket; vasárnap muzsikált, hétköznap napszámba járt, gyermekei a disznócsordát pásztortolták, s gond nélkül élt az egész család. Pár éve örökölt a cigány 100 frtot, azonnal megvette azt a házat, melyben azelőtt lakott 240 frtért; hogy ezt lefizethesse, felvett a községi hitelszövetkezettől 150 frtot 8%-os kamatra. Azért fizet évenként 12 forint kamatot s a bélyegeket, fizet állami, községi és utadóban 9 frt néhány krajczárt, — és kínlódik a legnagyobb nyomorban, mert az urhatnámság szabályai szerint, most mint háztulajdonos nem mehet napszámba, nem pásztorolhat disznókat, hanem csakis mint zenész keresheti meg kenyereit.

Egy másik ember igen jó munkás volt. A favágáshoz különösen jól értett. Pár évvel ezelőtt egy itteni ács maga mellé vette segítségnek. Együtt dolgoztak egy darabig, — ekkor az ember iparjogot szerzett magának, azóta nem jár napszámba, hanem nyomorog és iszik a jövő munka reményében; s a felesége büszkén mondja, az én uram iparos, nem mehet napszámba kapálni.

Van még az urhatnámságnak egy furcsa sajátága: a váltókezesség. Azt, hogy az ő aláírására egy másik embernek készpénzt fizetnek ki a bankban, oly nagy tisztességnek tartja, sok ember önérzetének annyira hizeleg: hogy a nem kezes embereket lenézi, ócsárolja, s a mig az adóssal iszogatja a kölcsönpénz egy részét, büszkén veri a mellét, hogy: az én nevem aláírása pénz! a tettek pedig csak macskakarmolás.

Persze, mikor az urhatnámság árát, az alákezelt váltót fizetni kell, — mikor ezért házat földjét elárverezik, elkeseredetten kiált fel a korcsmában: nincs már igazság, elnyomja a birtokos embert a törvénykezés.

Sok igazság van ezekben és jóakarát mondta a toll alá. Mi itt mindig az igazságot szolgáljuk. Akinek nem inge: ne vegye magára.

A szőlő téli eltartása.

Most, mikor a szüret ideje itt van, nem érdektelen, ha a szőlő téli eltartásának leghelyesebb módjairól egyetmást elmondunk.

Bár a szőlő a felkötözés és egyszerűen gyékényponyvára kirakás által is jól eltartható: mégis, mivel ezen módnál a szőlő üdeségét többé-kevésbé elvesziti s mazsolaszerűvé lesz, az üde frissesség megőrzése végett más módhoz kell fordulnunk.

Lehetőleg olyan helyiséget választunk az eltartásra, melynek hőmérséke 7° Celsiusnál nem alacsonyabb s 12° C.-nál nem nagyobb. Legyen e helyiség ment minden nedvesség, penész és az eltartandó szőlő izére káros befolyással bíró mindenféle idegen szagtól (káposzta, zöldség stb.). Legyen lehetőleg sötét, mert a világosság a szénsav fejlődését mozditja elő, a mely pedig az eltartásra nem előnyös.

A levegő nedvességének elvonására czélszerű valami széles, lapos edénybe kevés klormeszet tenni, mely a nedvességet magába szívja s kályhára téve, belőle a vízmész eltávolítható s ismételve használható.

Ilyen helyiségben úgy a szőlő, mint bármely gyümölcs jobban eltartható.

Kevesebb mennyiségben pedig legüdebben eltartható a szőlő a következő módon:

Egy, a helyiség falában megerősített széles léczbe 10—15 cm. távolra olyan nyilásokat vágunk, melyekbe szűkebb nyaku befőttes vagy más üvegeket helyezünk. Minden üvegbe kevés faszenet teszünk s háromnegyed résznyire vízzel töltjük meg. Ezen üvegekbe állítjuk azután a rövidke vesszővel s lehetőleg egy levéllel lemetszett szőlőfürt vesszejét (a melyek, mivel többnyire ugyis rövidebbek 30—40 cm.-nél, mint dugványvesszők úgy sem volnának alkalmasak). A szőlő üdeségét ily módon május, júniusig is megőrizhetjük. Időnkint (három-öt hétben) a vizet az üvegekben frissel kell kicserélnünk, valamint a faszenet is.

Másik mód a következő:

Bármi bőszerű üveg, bádóg (czukros bádógdoboz) vagy jó mázos edénybe vigyázva lerakunk egy réteg szőlőt s ekkor nagyon jól kiszáritott és tiszta tiszai homokkal addig hintjük, mig a réteget ellepi s a szőlőszemek közeit a homok mindenütt betölti s így a levegőtől elzárja. Ezután ismét egy réteg szőlőt és homokot, mig az edény megtelik. Ezután az edényt kétszeres hólyagpapírral vagy marhahólyaggal jól lekötjük s lehetőleg fent megjelölt hőmérsékü helyre teszszük s mindaddig nem mozditjuk, mig csak élvezni nem akarjuk. A szőlő olyan üde marad, mintha akkor szakasztottuk volna.

MINDENFÉLE.

Virágtenger. Az illatszerek hazája Franciaország. Grasse, Cannes és Nizza lakossága huszonöt-ezer hektár területen mást sem termeszt, mint olyan virágokat és növényeket, a melyeknek éterikus olajából a kulturnépek mindenkor kedvelte illatszereket gyártanak. Grasse városa annak a révén lett híres, hogy a területén 50 illatszergyár működik, a melyek

a desztilláció nagy idejében naponként százötvenezer kiló rózsát és százhatvenezer kiló naracsvirágot használnak el. A város környéke óriási virágos kert, a hol a rózsák, ibolyák, rezedák, jázminok és narancsvirágok illata szinte elkábítja az embert.

A rácz parlamentaire. 1849 február végén Osztrovszky József szegedi kormánybiztosnál néhány rácz ember jelentette be magát, hogy ők a rácz nemzet teljhatalmu megbizottai.

— Nos, hát mi az önök kívánsága? — kérde a kormánybiztos.

— Minket a fenséges szerb nemzet küldött, a végből vagyunk itt, hogy egyezkedjünk a magyarokkal.

— És mik volnának circiter azon egyezés feltételei?

— Az egész egy pontból áll. Adják át a magyarok a szerbeknek a Bánátot és Bácsmegyét s akkor a ráczok a magyarokat többé nem bántják.

— Önök igen okosan beszélnek, — válaszolt Osztrovszky. — Ha mi önöknek a Bánátot és Bácsmegyét, az oláhoknak pedig Erdélyt s a Tiszán inneni vidéket, a többit pedig a németeknek adjuk: akkor nagyon elhiszszük, hogy a magyart sem a ráczok, sem más valaki e világban bántani nem fogja.

A hála. Párisban történt az eset. Egy ur sértálgatott a Szajna partján öt esztendősi fiacskájával. Az ur a táj szépségein merengett, a kis fiu pedig kavicsot hajigált a vízbe. Egyszer aztán megcsuszott a gyerek és belezuhant a folyóba. Az apa kővé dermedt a rémülettől és biztos, hogy a kis fiu a Szajnába vész, ha egy, a közelben horgászó ur észre nem veszi a szerencsétlenséget, habozás nélkül a vízbe nem veti magát és a már fuldokló fiucskát szerencsésen ki nem menti. Az apa melegen szorongatja a nemes és bátor életmentő kezét:

— Uram, ezt soha, de sohasem fogom önnek meghálálhatni. De...

— Óh, kérem, szót se érdemel. Kötelességem volt; az én helyemben bizonyára ön is éppen így cselekedett volna.

Az apa bólint a fejével.

— Ebben igazsága van. De... De nézze uram, ön már ugyanis merő víz. Tegye meg azt a kis szivességet, ugorjék vissza még egyszer a Szajnába és mentse ki — a kis fiam sapkáját. Még egészen új.

Nyilttér.

Vérgyógyítás (Hemopatia)

Ezen új eredeti gyógymód rendkívüli jó sikerrel lesz alkalmas mazva köszvény, asztma, sziv, vese, gyomor, bél- és hólyagbántalmaknál, súlyos idegvér és bőrbajoknál. Biztos védelem szélhűdés és elmezavar ellen. 12 év óta ki lett próbáltatva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással számol be.

E gyógymód megalapítójának és egyedüli képviselőjének

Dr. Kovács J. egyetemi orvosnak (Hemopatia) rendelő intézete van

Budapest, V., Váci-körút 18. sz.

Rendelés naponta 9—1. és 3—6-ig. Díjazott levélre válaszol. Betegeket intézetén kívül is kezel. Nehéz betegeknek biztos gyógymódja.

Közgazdaság.

Szarvasmarhák szállítása száj- és körömvágás miatt zárt területekről a fővárosi vágóhidakra.

— Darányi miniszter rendeletet adott ki, melyben kijelöli azokat a feltételeket, melyek alatt hasított körmű állatokat ragadós száj- és körömfájás miatt zár alá vett területekről kell engedélyt kérni, amely kérvényhez csatolni kell a községi előljáróság bizonyítványát, hogy a kérdéses állatok jelenlegi helyükön már legalább 14 nap óta vannak s hogy az illető udvar vészmentes. Ha a földmívelési miniszter az engedélyt megadta, a kérdéses állatokat a községből elszállítás előtt valamint a legközelebbi marharakodó állomáson hatósági állatorvossal meg kell vizsgáltatni, aki megállapítja egyúttal az elszállítás részleteit is és egyúttal az elküldésről táviratban értesíti a fővárosi állatvásárok állatorvosait. A miniszter engedélye 6 napig érvényes s a vágóhidra felhozott állatokat 3 nap alatt okvetlen le kell vágni.

Gyár és templom. A cukorgyárak megkezdtek az üzemet. A répa különösen a nyugati megyékben nagyon sok, csak egy hibája van, hogy a gyárak ez idén jobban meglehetnek vele elégedve, mint a termelők. Az utolsó hefek száraz időjárása ugyanis igen gyarapította a cukortartalmat, melynek a gyár örül, de nem a sulyt, melyet a gazda óhajt. Az oroszokai cukorgyár Bars megyében, e héten kezdte meg üzemet s megelőzőleg ünnepélyes szent misét mondatott az oroszokai templomban.

A gazdák adóssága. Évről-évre jobban eladódznak a gazdák. Maholnap több less a birtokon a teher, mint az érték. Hogy mennyi az egész országban a földeket nyomó adósság és miként növekedik évről-évre, kitűnik a következő kimutatásból:

1893. évben:	1.062,882.000	kor.	volt az adósságteher
1894.	1.160,430.000	" " "	"
1895.	1.324,094.000	" " "	"
1896.	1.461,286.000	" " "	"
1897.	1.633,396.000	" " "	"
1898.	1.785,540.000	" " "	"
1899.	1.864,833.000	" " "	"
1900.	1.919,204.000	" " "	"

Ugy-e gazdák: Boldog ám a magyar!

Kötelező állatbiztosítás. A földmívelésügyi miniszteriumban már elkészültek az általános kötelező állatbiztosításról szóló törvényjavaslat kidolgozásával s azt a miniszter a mostani országgyűlési ülés szak folyamán szándékozik előterjeszteni. A törvényjavaslat a régebbi tervezet alapján készült, de sok módosításon ment keresztül. Alapelve a kölcsönösség, mely szerint az ugyanegy községbe, illetőleg a megállapítandó kerületekbe tartozó gazdák együttesen viselik az előforduló károkat. A kártérítés módjára nézve a jelenleg érvényben levő állami kártalanítási szabályok lesznek irányadók, a melyek a ragadóstüdőlob kiirtása körül teljesen beváltak.

Budapesti piaczi árak:

Buza: Tiszavidéki 7:35 kor., tolnamegyei 7:45 kor., pest-megyevidéki 7:25 kor., zentai 7:10 kor., verbászi 6:75 kor., szerbiai 6:87 kor.

Rozs: 6:15 kor.

Zab: 5:70 kor.

Tengeri: 5:45 kor.

Az árak 50 kg.-kint értendők. A mult héthez képest tartott ár tapasztalható.

Liszt: Átlagos jegyzések Budapesten:

0	1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---	---

25:90 25:60 25:60 24:40 23:40 23:— 22:30 21:30 20:80

Korpa: Finom 8:10 kor., durva 8:30 kor.

Kedvderítő.

Félreértés.

Ismerős: Hogy van a kis fia, ifiasszony? Van-e már foga?

Anya: Még nincs bizony.

Ismerős: És a férje?

Anya: Oh, annak már van.

Naptárainkról.

A mai számhoz egy levelező-lap van mellékelve, melyen fel vannak sorolva naptáraink, a mik a „Magyar Néplap“ szerkesztőségében készülnek és rendelhetők meg.

Olvasóink jobbra ismerik ezeket a jó naptárakat, tehát fölösleges, hogy azokat hosszadalmasan ajánlgassuk. Csak annyit mondunk: mindent elkövettünk, hogy ezek a naptárak úgy magyar, mint német és tót nyelven minden olvasónak megelégedésére tudjanak szolgálni.

A tizenkét jó naptárból ki-kí azt válassza, mely neki legkedvesebb. Egyforma jó mindenik. De ne csak magának rendeljen belőle. Hanem iparkodjék másoknál, rokonainál, barátainál is néhányat elhelyezni. Legalább tizet, úgy hogy jómaga ingyen kaphasson egy szép naptárt 1903-ra. Mert minden tiz naptárra egyet ingyen adunk. A kik legalább *husz darabot* hoztatnak, csinos kis imakönyvet ajándekozunk. Kik pedig harmincz példányra fizetnek elő, egy épületes olvasókönyvet kapnak (melynek bolti ára 1 frt).

Számos megrendelést kér minél előbbre a kiadóhivatal.

Köszönetirat egy levelezőlapon. (Közjegyzőileg hitelesítve.)

Tisztelt uram! Sertéseim már jó idő óta nem ettek s nyomorultan néztek ki. Véletlenül embereim egyikétől kaptam egy csomagot az Ön hizlaló porából. Es csodácsodája! Sertéseimet nem győzöm etetni s már pár nap alatt is tetemesen hiztak, a mit csak ennek a szernek köszönhetek s mindenkinek a legmelegebben ajánlhatok. Kérek postafordultával 5 csomag sertéstápport. 31 40, 1900. Tisztelettel English József, pályamester, Belixe, Slavonia.

Ezen másolat teljesen egyezik az ellöttem levő 4 fillér és 2 filléres bélyeggel ellátott levelezőlapon irt eredetivel. Laibach, 1901. október 3.

(Közjegyzői pecsét.) Plantan Iván s. k. közjegyző. Minden sertésbirtokos megveszi a Trnkóczy dr. sertéstápport, mely minden kereskedőnél kapható vagy ha nem, úgy postán megrendelendő. — Trnkóczy gyógyszerháza Laibach, Krajna. 1 csomag 50 fillér, 5 csomag 2 korona.

sérvkötőkben!

KELETI J. orthopädiái műintézete ajánlja minden sérvben szenvedőnek a legújabb és modern szerkezetű 1902. évben cs. és kir. szabadalmazott sérvkötőjét. Nem csuszik, nem okoz kellemetlen nyomást és rendkívüli fekvése által fölülmul minden más gyártmányt.

Árak: Egyoldalu 12 korona Kétoldalu 24 korona
Keleti-féle cs. és kir. szab. gummi-sérvkötő, éjjeli használatra igen ajánlható.

Árak: Egyoldalu 10 kor. Kétoldalu 20 kor.

Gyáraimban teljes jótállás mellett készülnek továbbá: járó és támgépek, mellfűzők ferdennöttek részére. Műlábak és kezek, haskötők, görcsérharisnyák stb. stb.

Valódi francia gummi-különlegesek eredeti párisi csomagolásban.

Legújabb képes árjegyzéket titoktartás mellett ingyen!

Keleti J. orvos-szabészeti mű- és kötszergyára. Alapítva 1878. Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17.

Olcsó cseh ágytollak!

5 kiló sötét foszott 9 korona 60 fill. jobbminőségű 12 kor., fehér pehelykönnyű foszott 18 korona, 24 korona, hófehér pehelykönnyű foszott 30 kor., 36 kor. Szállítás bérmentve utánvétellel.

Csere és visszavétel a szállítási-díj megfizetése mellett engedélyeztetik.

Benedict Sachsel, Lobes II.

Posta PILSEN, Csehország.

Első délmagyarországi

oltárépítéset, szobrászat és aranyozó műintézet.

Alapított 1890-ben

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy műtermemet kibővítettem melyben készítek új oltárokat, szobákat, stációképeket vászonra és pléhrre festve és fából faragva dombor mában polichromizva művésziesen kidolgozva. valamint régi oltárokat újból festek, márványozok és aranyozok. Régi oltárképeket kijavítok és megújítom. Új oltárképeket hírneves festőművészek közreműködésével helyre állítom, Jézus, Mária szive szobrait, Pádual Szent Antal szobrait fából faragva és polichromizva.

Cm.	100	110	120	130	140	150
kor.	100	120	140	160	174	194

Tarracotta kőmasszából polichromizva

Cm.	100	120	140	150
kor.	72	100	120	140

Olcsó árak és pontos kiszolgálásról gondos-

kodik az intézet jó hírneve

Nagy Nep. János,

Temesvár-Józsefváros.
Bonáz-utoza 6. sz. saját házában.

Kettős elektromgánes kereszt

R. B. 86967. szám.

E készülék gyógyít és segít fej-, túl- és fogfájásnál: a migrén, neuralgia, vértolulás, sápkór, szédülés, a fülzúgás, nagyothallás, a szivverés, szivgörcsök, asztmatikus rohamok a gyomorgörcsök s egyéb görcsök, az étvágytalanság, a melynek a normális orvosi kezelés szerint villamos áram a gyógyító szerepe. E készüléknek tagadhatatlan előnye az, hogy nemcsak időről-időre, de állandóan jótékony villamos áramot áradoztat szét a testben s míg egyfelől szinte bámulatos sikerrel gyógyít, másfelől a leghaládosabb óvoszer az emberi szervezetet megrohanó betegségek ellen.

hideg kezek és lábak, a csusz, köszvény, ischias, bajaiban; influenzában s a velejáró hátfájásoknál; különösen idegbántalmaknál s a velők járó álmatlanság bajaiban; a rendetlen vérkeringés bajaiban s még sok más oly bajban, a melynek a normális orvosi kezelése szerint villamos áram a gyógyító szerepe.

Nagy figyelemre méltó az a körülmény, hogy huszéves betegségeket teljesen meggyógyított. Az irodámban lévő elismerések és bizonyítványok, a melyek a világ minden részéből hála-lásan emlékeznek meg találmányomról, mindenkor mindenki által megtekinthetők.

A kit legkésőbb 14 nap alatt nem gyógyít meg készülékem, az visszakapja a pénzét. A hol már minden hasztalan volt, kérem, tessék a készülékemet megpróbálni.

Nagy készülék ára 6 korona.

Oly betegségek ellen való, melyek 15 évnél nem hosszabbak.

Kis készülék ára 4 korona.

Csak gyermekeknek s nagyon érzékeny nőknek való.

Rözponti eladási és szétküldésihely a bel- és külföld részére:

MÜLLER ALBERT, Budapest, Vadász-u. 42/Ci.
Kálmán-u. sarkán.

TÖRV. VÉDVE.

Szives figyelmébe

ajánlom Páduai Szent Antal Balzsamát. Számtalan elismerő hálaírat bizonyítja, hogy nélkülözhetetlen házi szerül ... fogadták sz. Antal hinei ...

Gyomorbajoknál, étvágytalanság vérszegénység, ideges főfájás, ugymint reumatikus bántalmaknál, szóval mindennemű betegségekben, ugy belsőleg mint bedörzsöléseknél kitűnő hatásának bizonyul.

Egy korsó ára használati utasítással
o o o 1 korona 20 fillér o o o

Egyedül kapható

HÜBNER JÓZSEF

„Vöröskereszt” gyógytárában, BAJÁN.

TANNIN-csokoládé

a hasmenést
megszünteti

gyermek és felnőttek

részére.

11 drb 40 fillér.

Kapható a gyógyszerárakban.

Készítő:

STRAKA ÖDÖN,
Mohol.

Első országos műfestészeti és iparművészeti intézet.

Blaskovics BÁTORY MIHÁLY műfestész

Szabadka, VII. ker., Erdő-utca 66. sz.

Templomfestés stilszerint. Gipsz-, márvány (stucco). — Oltárképek, oltárépítés és márványozások. Tervek, rajzok készítése, rajzok nagyítása.

Toronykeresztek aranyozása állvány nélkül.

Továbbá templomeszelés, tornyok eső által le nem mosható festéssel. Költségvetést és mintákat bérmentve.

== Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón. ==
Szegényebb egyházaknak 25% engedmény!

Szép levelezőlapot kap Indiából mindenki a ki egy koronát, vagy többet küld a következő címre: Ft. Göttler Rochus misszionárius urnak, (Kath. plébánia hivatal) Braunau az Inn mellett.

== Első kézből legjobban vásárol. ==

Magyarország legnagyobb hangszergyára.

Stowasser J.

cs. és kir. udvari hangszergyáros, a cs. és kir. közös és a m. kir. honvéd hadsereg egyedüli szállítója

Budapest, II., Lánchíd-utca 5. szám.

Legnagyobb választék az összes hangszerekben, ==

hegedűk, gordonkák, bőgők, fuvolák, trombiták, cimbalmok, saját találmányu tárogatók 30 frt.-tól felfelé.

Harmonikák legjobb elpusztíthatatlan hangokkal, különlegesség aczél hangu zenekari harmonikákban, — saját mintáink. * * * *

Magyar
gyártmány!

Teljes zenekar felszerelése

előnyös feltételek mellett a legjutányosabb árban szállítatik

Képes árjegyzék a) hangszerekről, b) harmonikákról, ugyszintén harmoniumokról ingyen és bérmentve; csak megnevezendő miféle hangszerről kívántatik.